

Haberler: "Osmanlı Beyliği, 1300-1389" Sempozyumu, Girit, Resmo, 11-13 Ocak 1991.

Prof.Dr.Tuncer BAYKARA

Merkezi Girit'in Resmo (Rethymno) şehrinde bulunan "Akdeniz Araştırmaları Enstitüsü" (Institute for Mediterranean Studies) nün başkanı, Elizabeth Zachariadou, Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarını konu alan bir sempozyum tertiplemiştir. Sempozyumun en önemli şahsiyeti, S. Vryonis kabul edilmiştir.

Batı Anadolu beylikleri üzerine önemli araştırma ve eserleri bulunan muhterem Elizabeth Zachariadou Hanımefendinin tertiplediği sempozyum, 11 Ocak 1991 tarihinde çalışmalarına başladı. Akdeniz'in ortasında ve sıcak bir kuşakta yer alan Girit'de çalışma saatleri akşama kaydırıldığı için çalışmalar da öğleden sonra saat 17 de başlıyordu. Amerika Birleşik Devletlerinden 4, Fransa'dan 4, Türkiye'den 4, İngiltere'den 3, Macaristan'dan 2, Sovyetler Birliği'nden ve İtalya'dan birer ilim adamı katılmıştır. Ev sahibi Yunanlılardan da 3 bilim adamı tebliğ verdiler.

Türkiye'den Ege Üniversitesi'nden bu satırların yazarı, İstanbul Üniversitesi'nden Prof. M.İpşirli ile Doç. F.Emecen, Hacettepe Üniversitesinden de Prof. A. Y. Ocak toplantıya katılmıştır. Amerika'da çalışan Prof. H. İncılık ile İngiltere'de çalışan Prof. M. Kunt da bu sempozyuma katıldılar. Özellikle İncılık, katkıları ve tebliği ile, sempozyumun bir başka merkezi şahsiyeti oldu.

Sempozyumda Osmanlı Devleti'nin kuruluş sahasının tarihi coğrafyası ile ilgili tebliğlerden sonra, Oğuz geleneği, Osmanlıların sosyolojik kökenleri ve ilk dönemin inanç ilişkileri de ele alınmıştır. Bu satırların yazarı, Denizli-İzmir eksenini esas alarak, Osmanlılara tekaddüm eden dönem ile ilgili fikirlerini belirten bir tebliğ sunmuştur. Beylikler ile ilgili (Saruhan, Karesi ve ötekiler) tebliğler de vardı. S. Vryonis, Beylikler döneminin sosyal ve kültürel yapısını, Halil İncılık da Osman Gazi'yi inceleyen tebliğler sundular. Tebliğlerin sonunda tartışmalar da oldu.

Sempozyum, son derece ilmi bir havada cereyan etti. I. Melikof, H. İncılık ve S. Vryonis gibi âlimlerin yanında, bizler meslekdaşlarımız ile fikir alışverişinde bulunduk.

Sempozyum bizim açımızdan en önemli özelliklerinden birisi çok işittiğimiz Girit'i görmemiz olmuştur. İzmir'de Girit'den gelen Türkler bir hayli çoktur. *Hanya*'yı görmemiz, Konya'yı da vaktiyle gördüğümüz için daha ilginç övünmeye vesile olacaktı. Toplantının yapıldığı R e s m o ise, Türkler açısından daha enterasan bir yerdi. Orası ile ilgili bazı bilgileri, daha gitmeden okumuş ve edinmiş idik. Resmo, Ahmed Resmî Efendi'nin doğum yeri olarak da biliniyordu. *Resmo* hakkında bir "deniz kılavuzu"(1) şu bilgileri vermektedir:

"R e s m o : Girit ceziyesinin meşhur şehirlerinden üçüncüsü Resmo'dur ki, Trayano burnu keşişleme kerte göndoğuşu cihetinden 13 mil mesâfede denize doğru çıkmış bir kayalık üzerinde vaki olarak etrafı kale duvarlarıyla mahdud ve şimal cihetinde mürtefice yerde iç kalesi mevcuttur. Şehr-i mezkûr sahilinde kısa mendirek muhafazasıyla ufak bir liman olub ağzı keşişlemeye açık bulunmağla yalnız yüz ve yüzelli tonilatalık sefain istiabına kâfi olabilir. Liman-ı mezkûr ağzının göndoğuşu cihetinde sıklık olmak hesabıyla girüb çıkmak hususunda müşkilât çekilür.

Fener: Resmo limanı mendireği nihâyetinden 27 yarda mesâfede sath-ı deryadan 50 kadem mürtefi sabit ve bayaz fener keşide olunup 10 milden görünür.

Liman haricindeki demir mahalli Resmo şehrinin poyraz cihetine yarım mil mesâfede 8 kulaç suyu havi olan mahaldir ki buradan şehr-i mezkûrun şimal burunu batıya kerteriz edilir. Lakin şimal rüzgarlarına bütün bütün açık olmak münasebetiyle mahall-i mezkûra demirleyecek sefain yalnız mevsim-i sayfdâ barınabilüb eyyam-ı şitada durmak caiz değildir".

Resmo'da bazı câmiler ve minâreleri yapı olarak hâlâ duruyordu. İçkale'deki Sultan İbrahim Câmi de tamir ediliyordu ama, amacının ne olduğunu bilemedik. Sokaklarındaki bazı çeşmelerin kitâbeleri okunabiliyordu:

Mukaddem bu mahalle çeşmeden hâli olup halkı
Düşerdi ihtiyaç ve ıstıraba su içüm her gâh

Kalabsar-zâde Yunus Ağa'nın mahdimi Kasım Beğ
Yapub bir çeşme Allah için oldu ecr ü rahmet-hah

1) *Girit (Ceziresi) Sahilî Tarif-nâmesi*, (İstanbul), Bahriye Erkân-ı Harbiyesi matbaası, 1295, s. 15-16

İçenler bu sudan bir fatiha ile zıkr ola
Cenab-ı zūlatāya vire mükāfatını cennette

Senih ile nazar oldu musanna mısra-ı tarih
Şu dil-cū çeşmeden āb-ı revān iç fi seblullah

Sene 1280 (1863)

Ptr. Grigoriou sokağındaki bu çeşmenin yapımcısı Kasım Beğ'in aziz hatırası önünde olduğu gibi, o topraklarda Türkleri de rahmet ve minnetle andık. Resmo'daki Türk hatıraları, özellik değiştirerek hâlâ devam etmektedir.

Bu sempozyumu başarı ile düzenleyen Elizabeth Zachariadou Hanımefendiyi tebrik ederken, Adalar Denizi'nin her iki kıyısındaki ilim kurumlarının bu türden ilişkilerinin devamını dileriz.